

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/42/2019
Identifikačné číslo spisu: 3713214491
Dátum vydania rozhodnutia: 25.11.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:3713214491.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu K. Ď.M., bývajúceho v K. G., E. XXXX/XX, zastúpeného JUDr. Róbertom Faturom, advokátom so sídlom v Považskej Bystrici, Centrum č. 18/23, proti žalovaným 1/ FKH elektro, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Nobelovo námestie 1260/5, IČO: 36 372 358, zastúpenej JUDr. Jozefom Polákom, advokátom so sídlom v Dolnom Kubíne, Aleja Slobody 1890/50, 2/ F. Z. H., bývajúcemu v K. G., X. XXXX/XX, ktorý podnikal pod obchodným menom Ing. Juraj Klimaszevský - PRIMEX, so sídlom Považskej Bystrici, Lúčky 4433/29, IČO: 37 280 147, zastúpenému JUDr. Martinou Poláčkovou, správkyňou konkurznej podstaty, so sídlom v Trenčíne, Švermova 23, o určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 6 C 242/2013, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 13. decembra 2016 sp. zn. 5 Co 353/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej 1/ v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica rozsudkom č. k. 6 C 242/2013 - 413 z 26. mája 2016 určil, že záložná zmluva z 12. apríla 2010 uzavretá medzi žalovanou 1/ ako záložným veriteľom a žalovaným 2/ ako záložcom, ktorej predmetom bolo zriadenie záložného práva na zabezpečenie pohľadávky - pôžičky v prospech žalovanej 1/ na nehnuteľnosti v k. ú. K. G. zapísanej na liste vlastníctva (ďalej „LV“) č. XXXX ako parcela č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 1 942 m² a stavba súpisného č. XXX - prevádzková budova postavená na parcele č. XXXX/XX, ktorej vklad bol povolený 29. apríla 2010 pod V 745/10, je neplatná. Žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 847,94 eura.

1.1. V odôvodnení poukázal na výsledky vykonaného dokazovania, najmä na právoplatné rozhodnutie (okrem iného) o určení vlastníckeho práva k parcele č. XXXX/XX a prevádzkovej budove súpisné č. XXX na nej postavenej zapísanej na LV č. XXXX k. ú. K. G. v prospech žalobcu a to rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 10 C 213/2010 - 59 z 6. apríla 2011, s právoplatnosťou od 18. apríla 2011. Ďalej na rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 3C 105/2012 - 40 z 29.

novembra 2009 o určení neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej dňa 12. novembra 2009 medzi žalovanými 1/ (K. Ď.) a žalovaným 2/ (Ing. Jurajom Klimaszevským - PRIMEX), s právoplatnosťou od 12. decembra 2012. Zároveň poukázal aj na právoplatné rozhodnutie Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 8 C 116/2011 - 280 z 2. júla 2013 o určení neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva č. ZN 15/100/2009 z 18. decembra 2009, uzavretej medzi žalovaným 2/ ako záložným veriteľom a žalovaným 1/ ako záložcom, ktorej predmetom bolo zriadenie záložného práva k nehnuteľnostiam a to stavbe súpisné č. XXX - prevádzková budova postavená na pozemku KNC č. XXXX/XX a pozemok KNC č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 1942 m², zapísané na LV č. XXXX nachádzajúce sa v k. ú. K. G., ktorej vklad bol povolená pod V 2664/09 dňa 21. decembra 2009.

1.2. Následne súd prvej inštancie citoval ustanovenie § 151d ods. 3 Občianskeho zákonníka a uviedol, že vychádzajúc zo zásady, že nikto nemôže previesť na iného viac práv ako sám má, dospel k záveru, že aj následná záložná zmluva, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti, ktorých žalovaný 2/ nikdy nebol vlastníkom, je neplatná. Je preto právne bezvýznamné, že žalovaná 1/ uzatvárala záložnú zmluvu v dobrej viere v správnosť zápisu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností. Naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení je daný tým, že na nehnuteľnostiach, ktoré žalobca vlastní, je zapísaných 27 záložných práv v neprospech žalovaného 2/, ktorý nie je ich vlastníkom. Navyše podotkol, že by bolo krajne nespravodlivé voči žalobcovi, aby žalovaná 1/ v konkurznom konaní uspokojila svoje práva veriteľa z majetku, ktorý patrí žalobcovi, hoci tento nie je jej dlžníkom. Žalobe vyhovel z dôvodu, že predmetom zálohu sú nehnuteľnosti, ktoré na základe rozhodnutia súdu nikdy nepatrili Ing. Klimaszevskému - PRIMEX, Považská Bystrica, a preto určil, že záložná zmluva z 12. apríla 2010, ktorú uzavrel žalovaný 1/ so žalovaným 2/ je neplatná.

Úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania, k zaplateniu ktorej zaviazal žalovaných 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne, ktorej výšku špecifikoval.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 5 Co 353/2016 - 505 z 13. decembra 2016 na základe podaného odvolanie žalovaných 1/ a 2/ napadnuté rozhodnutie potvrdil. Vyslovil, že žalobca má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd sa stotožnil so zisteným skutkovým stavom, ako aj právnym posúdením súdom prvej inštancie. K odvolacím námietkam uviedol, že v súvislosti s pojednávaniami pred súdom prvej inštancie konanými v dňoch 22. apríla 2016 a 26. mája 2016, nezistil znemožnenie žalovanej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. K nevykonaniu navrhnutých dôkazov žalovanou 1/, odvolací súd poukázal na to, že len súd rozhoduje, ktorý z navrhnutých dôkazov vykoná alebo nie. Konštatoval, že obsah spisu Okresného úradu v Považskej Bystrici, odbor katastrálny, týkajúci sa zápisu záložného práva žalovanej 1/ k predmetným nehnuteľnostiam bol súdom prvej inštancie oboznámený na pojednávaní dňa 26. mája 2016. Podotkol, že predmetom tohto sporu bolo určení neplatnosti právneho úkonu - záložnej zmluvy, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti vo vlastníctve tretej osoby - žalobcu (a nie úpadcu), a preto súdne konanie o tomto spore nemohlo byť ex lege prerušené podľa § 47 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii. Zdôraznil danosť naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení, lebo je zrejmé, že žalobca sa nachádza v stave objektívnej právnej neistoty ohľadne svojho majetku, či tento je zaťažený vecným právom tretej osoby alebo nie, pričom tento stav môže odstrániť len požadovaným určením, ktorého rozhodnutie bude zároveň aj podkladom pre zmenu zápisu v katastri nehnuteľností.

2.2. Vo vzťahu k meritu veci poukázal na to, že záložná zmluva uzatvorená medzi žalovanými 1/ a 2/ je absolútne neplatným právnym úkonom z dôvodu, že žalovaný 2/ v čase jej uzatvorenia nebol oprávnený disponovať s predmetnými nehnuteľnosťami, pretože kúpna zmluva, na základe ktorej mal svoje vlastnícke právo k nim nadobudnúť, bola absolútne neplatným právnym úkonom. Dispozícia žalovaného 2/ s predmetnými nehnuteľnosťami tak odporuje zásade „nemo plus iuris ad alium transferre potest, quam ipse habet“. Odvolací súd v zhode s právnym názorom súdu prvej inštancie konštatoval, že neplatnosť kúpnej zmluvy bola určená výrokom právoplatného súdneho rozhodnutia, ktorým boli súd, ako aj žalobca a žalovaný 2/ viazaní.

2.3. K doktríne o ochrane dobromyseľne nadobudnutých práv tretích osôb, odvolací súd uviedol, že táto doktrína je plne akceptovaná v Českej republike. Zdôraznil, že doterajšia súdna prax aj keď nie absolútne,

je postavená na názore, že na základe absolútne neplatného právneho úkonu nemôže dôjsť k platnému prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti hoc i dobromyseľného nadobúdateľa. Poukázal na právny záver Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplývajúci z uznesenie z 10. februára 2010 sp. zn. I. ÚS 50/2010, s ktorým sa stotožnil. Rozhodnutia, na ktoré poukázali žalovaní v podanom odvolaní a to rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Sžo 229/2010 z 20. júla 2011, Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 350/2008 z 30. septembra 2010, ako aj sp. zn. I. ÚS 549/2015 z 16. marca 2016, sa podľa názoru odvolacieho súdu na danú vec nevzťahujú, lebo vychádzajú zo skutkového stavu, ktorý je odlišný v dvoch podstatných okolnostiach a to, že žalovaná 1/ nenadobudla vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti od pôvodného nadobúdateľa - žalovaného 2/, ale záložné právo a pôvodná prevodná zmluva bola súdom vyhlásená za absolútne neplatný právny úkon. Žalovaná 1/ v čase ďalšieho právneho úkonu nebola vlastníkom sporných nehnuteľností a predmetom jeho ďalšieho prevodu nebol prevod vlastníckeho práva, ale zriadenie záložného práva k nim. Odvolací súd po posúdení kolízie oboch práv dospel k záveru, že je potrebné poskytnúť právnu ochranu pôvodnému vlastníkovi oproti strate zabezpečenia pohľadávky žalovanej 1/ vo forme záložného práva, čo v konečnom dôsledku nemusí znamenať, že pohľadávka žalovanej 1/ nebude uspokojená a nebude postihnutá na svojich majetkových právach. Naproti tomu, pri aplikácii princípu ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa, by výsledok nevyhnutne znamenal stratu vlastníckeho práva žalobcu speňažením nehnuteľností v konkurznom konaní vedenom na majetok žalovaného 2/ za účelom uspokojenia pohľadávky žalovanej 1/. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil v súlade s ustanovením § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná 1/, ktorého prípustnosť odôvodnila podľa ustanovenia § 420 písm. e), písm. f) CSP a ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a), písm. b) CSP. Namietala, že na súde prvej inštancie rozhodoval vylúčený sudca JUDr. Ladislav Vášut pre pomer k žalobcovi, keďže jeho príbuzní pracovali na súde ako asistenti a prichádzali do kontaktu s menovaným sudcom, manželka žalobcu vykonávala na súde určitú dobu absolventskú prax a vyjadrila sa, že má nadštandardné vzťahy so všetkými sudcami tohto súdu. Navyše žalobca a zákonný sudca JUDr. Vášut sú susedia, s tým, že žalobca sa vyjadril, že so sudcom konzultuje postup v jeho právnych veciach. Podľa jej názoru, odvolací súd porušil jej právo na spravodlivé súdne konanie, keď nezistil porušenie predpisov súdom prvej inštancie na pojednávaniach v dňoch 22. apríla 2016 a 26. mája 2016, majúce za dôsledok znemožnenie, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva, pokračoval v konaní i napriek tomu, že na majetok žalovaného 2/ bol vyhlásený konkurz a konanie malo byť prerušené v zmysle § 47 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii. Ďalej namietala, že súdy nižších inštancií nevykonali ňou navrhnuté dôkazy, ktoré mali pre rozhodnutie zásadný význam. Uviedla, že rozsudok odvolacieho súdu je zmätočný, arbitrárny a nedostatočne odôvodnený. Vo vzťahu k namietanému nesprávnemu právnomu posúdeniu veci odvolacím súdom uviedla, že žalovaná 1/ ako záložný veriteľ nadobudla záložné právo na základe platnej záložnej zmluvy uzavretej dňa 12. apríla 2010, ktorej vklad bol povolený ešte v čase, keď bol dlžník vlastníkom zálohu. Došlo tak k platnému vzniku a zriadeniu záložného práva k zálohu v jej prospech. Právo odstúpiť od kúpnej zmluvy žalobca ako predávajúci kvalifikovane uplatnil u žalovaného 2/ až dňa 12. novembra 2010, teda v čase po vzniku predmetného záložného práva, práva a povinnosti, ktoré vznikli z právneho vzťahu založeného kúpou zmluvou, sa jej preto nemohli týkať. Pokiaľ teda súd prvej inštancie vychádzal z obsahu a záverov vyplývajúcich z rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 3 C 105/2012 - 40 z 29. novembra 2012, a nie z rozhodnutia Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 10 C 213/2010 - 59 z 6. apríla 2011, rozhodol v rozpore s § 135 ods. 2 a § 159 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, tým zaťažil konanie vadou. Nestotožnila sa s právnym názorom odvolacieho súdu v otázke posúdenia hmotnoprávneho vzťahu medzi stranami v spore vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 10 C 213/2010 z dôvodu, že synalagmatická povinnosť vyplýva priamo z výrokovej časti rozsudku a strany boli povinné vrátiť si navzájom poskytnuté plnenia z titulu odstúpenia od kúpnej zmluvy, ktorého dôsledkom bola kúpna zmluva zrušená. Zároveň poukázala na viaceré rozhodnutia v spojitosti s doktrínou ochrany dobromyseľne nadobudnutých práv tretích osôb, pričom vyjadrila presvedčenie, že v nich uvedené právne závery sú v plnom rozsahu aplikovateľné aj na posúdenie otázky nadobudnutia

záložného práva. Navrhla zrušiť napadnuté rozhodnutia a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uplatnila si náhradu trov dovolacieho konania.

4. Podaním doručeným 4. mája 2017 (v spise na č. l. 614) žalovaná 1/ požiadala o odklad vykonateľnosti rozhodnutia z dôvodu, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca, bol porušený princíp kontradiktórnosti, právne závery súdov nižších inštancií sú arbitrárne, v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou, nekonformné s ústavou. Podotkla, že proces ako celok bol nespravodlivý a vzhľadom na jeho výsledok aj zjavne vyznieva ako nespravodlivý. Povolením odkladu vykonateľnosti sa predíde vzniku škôd veľkého rozsahu na strane žalovanej 1/, ako aj na strane štátu.

5. Žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu, sa nestotožnil so s námietkami žalovanej 1/, ktoré nepovažoval za relevantné dovolacie dôvody. Navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť. Uplatnil si náhradu trov dovolacieho konania.

6. Žalovaný 2/ sa k doručenému dovolaniu písomne nevyjadril.

7. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 8. februára 2018 sp. zn. 3 Cdo 222/2017 bolo dovolanie odmietnuté. Žalobcovi bol priznaný nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Na základe ústavnej sťažnosti podanej žalovanou 1/ bolo Nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky z 6. decembra 2018 č. k. II. ÚS 291/2018 - 61 uznesenie najvyššieho súdu z 8. februára 2018 sp. zn. 3 Cdo 222/2017 zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie.

8. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

9. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odloženie vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s doposiaľ ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné, a preto bolo odmietnuté.

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

12. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, sp. zn. 2 Cdo 132/2013, sp. zn. 3 Cdo 18/2013, sp. zn. 4 Cdo 280/2013). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (sp. zn. 1 Cdo 6/2014, sp. zn. 3 Cdo 209/2015).

13. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v ustanoveniach §

420 a § 421 CSP.

14. Podľa § 420 písm. e), písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

16. Podľa § 421 ods.1 písm. a), písm. b) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená.

17. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

18. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní.

Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 64/2018). K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

19. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorú vyjadrujú predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením spravodlivého procesu, princípu rovnosti právnej istoty a legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods. 1.2, čl. 3 Základných princíпов CSP). Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, sp. zn. 3 Cdo 158/2017, sp. zn. 4 Cdo 95/2017, sp. zn. 5 Cdo 87/2017, sp. zn. 6 Cdo 21/2017 a sp. zn. 6 Cdo 129/2017).

20. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 29/2017, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky č. 8/2018, pod R 71/2018). V systéme všeobecného súdnictva najvyššími súdnymi autoritami sú Najvyšší súd Slovenskej republiky, Ústavný súd Slovenskej republiky, Európsky súd pre ľudské práva a v prípade aplikácie úniového práva aj Súdny dvor Európskej únie.

21. Pre právnu otázku v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. augusta 2018, sp. zn. 3 Obdo 42/2018 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 9/2018, pod R 83/2018).

22. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP musí konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd; vysvetliť, v čom je riešenie právnej otázky odvolacím súdom nesprávne; uviesť ako by mala byť táto otázka správne riešená.

23. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94). Z tohto práva ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

24. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im práva úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

25. V preskúmvanej veci žalovaná 1/ namietala nestrannosť zákonného sudcu JUDr. Ladislava Vašuta, z dôvodu jeho priateľského vzťahu k žalobcovi, resp. pracovného vzťahu blízkych príbuzných žalobcu.

26. Podľa § 49 ods.1 CSP sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

27. Podľa § 52 CSP strana má právo z dôvodov uvedených v § 49 uplatniť námietku zaujatosti. V námietke zaujatosti musí byť okrem všeobecných náležitostí podania uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, kedy sa strana uplatňujúca si námietku o dôvode vylúčenia dozvedela a dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré

nemôže bez svojej viny pripojiť. Na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti podľa prvej vety, súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá. Ustanovenia o odstraňovaní väd podania sa nepoužívajú.

28. Podľa § 53 ods. 1, 2 CSP námietku zaujatosti je potrebné uplatniť najneskôr do siedmich dní, odkedy sa strana dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený. Na neskôr uplatnenú námietku zaujatosti súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.

Na opakované námietky zaujatosti podané z toho istého dôvodu súd neprihliada, ak už o nich rozhodol nadriadený súd; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.

29. Podľa čl. 48 ods. 1 veta prvá Ústavného zákona č. 460/1992 Zb. z 1. septembra 1992 v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústavy“) nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

30. Zásada zákonného sudcu predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Táto zásada je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to určený podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber súdov a sudcov „ad hoc“ (m. m. I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07). Rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu (IV. ÚS 345/09, III. ÚS 212/2011).

31. Zo stabilnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavného súdu“) vyplýva, že za zákonného sudcu treba považovať sudcu, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady na výkon sudcovskej funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, jeho funkcia nezanikla a bol určený na prejednanie konkrétnej veci v súlade s rozvrhom práce súdu (III. ÚS 116/06). Z hľadiska posúdenia dôvodnosti vznesenej námietky zaujatosti je právne významný vzťah sudcu so zreteľom na jeho pomer k sporu, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu a rozhodnutia o spore, alebo k stranám sporu, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom pomere (tak pozitívnom alebo negatívnom) k nim, alebo k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní.

32. Európsky súd pre ľudské práva pri posudzovaní nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru (napr. rozhodnutie vo veci Piersack c. Belgicko). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva dôkaz o skutočnej zaujatosti (napr. rozhodnutie vo veci Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych príznakov. Uplatňuje sa tzv. teória zdania nezaujatosti podľa ktorej platí, že „spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná“. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (napr. rozhodnutie vo veci Delcourt proti Belgicku). Rozhodujúcim prvkom pri posudzovaní námietky zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava strany je objektívne oprávnená a relevantná. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych dostatočne závažných skutočnostiach.

33. Súčasťou práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovoru“) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavnoprávna úprava práva na spravodlivý proces zakotvená v čl. 46 ústavy zároveň na druhej strane zaručuje aj právo na to, aby právna vec strany sporu nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 ods. 1 ústavy.)

Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Jeho obsahom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu ako tzv. zákonný sudca, ktorý by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania.

34. V danej veci namietaná nezaujatosť zákonného sudcu JUDr. Ladislava Vašuta bola opakovane posudzovaná nadriadeným súdom (Krajským súdom v Trenčíne), a to v uzneseniach z 29. januára 2014 sp. zn. 17 Nc 3/2004 a z 3. apríla 2014 sp. zn. 5 Nc 9/2014, ktorý zákonného sudcu z prejednávania a rozhodovania nevylúčil. I napriek právoplatným rozhodnutiam nadriadeného súdu (R 59/1997), pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania dovolací súd posudzoval namietanú nestrannosť zákonného sudcu JUDr. Ladislava Vašuta, pričom nezistil existenciu žalovanou 1/ opakovane tvrdených dôvodov zaujatosti tohto sudcu, ktoré by z objektívneho, či subjektívneho hľadiska vzbudzovali dôvodné pochybnosti o jeho nezaujatosti. Z vyjadrenia zákonného sudcu JUDr. Ladislava Vašuta z 29. novembra 2017 k uvádzaným dôvodom zaujatosti vyplýva, že je bez pomeru (priateľského alebo negatívneho) k žalobcovi, resp. pracovného pomeru k jeho príbuzným. Žalovaná 1/ opakovane tvrdené dôvody zaujatosti ničím nepreukázala (§ 52 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1, 2 CSP), a preto uplatnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. e) CSP nie je dôvodný, ani nezakladá prípustnosť dovolania.

35. K dovolaciemu dôvodu uplatnenému podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP, dovolací súd uvádza, že namietané porušenie procesných práv žalovanej 1/ v spore, týkajúce sa nesprávneho postupu súdov nižších inštancií, ktoré neprerušili konanie z dôvodu vyhláseného konkurzu na majetok žalovanej 2/, nemožno považovať opodstatnené.

36. V napadnutom rozhodnutí sa odvolací súd náležite vysporiadal s touto námietkou uplatnenou aj v odvolacom konaní (bod 11), s ktorým záverom sa dovolací súd stotožňuje. Sporná nehnuteľnosť nie je vo vlastníctve úpadcu - žalovaného 2/, ale žalobcu, a preto zákonné podmienky na prerušenia konania v spore o určenie neplatnosti záložnej zmluvy v zmysle ustanovenia § 47 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii neboli splnené. Navyše tvrdené skutkové okolnosti sa týkali žalovaného 2/, a nie žalovanej 1/, ktorá v konečnom dôsledku ani nekonkretizovala, aké konkrétne procesné práva jej mali byť postupom súdov nižších inštancií porušené v takej miere, že by bolo možné konštatovať porušenie práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru v spojení s čl. 46 a nasl. ústavy.

37. „Procesným postupom súdu“ sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci, znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a măriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu, zásadne ním nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (rozhodnutie najvyššieho súdu z 28. februára 2019 sp. zn. 2 Cdo 225/2018).

38. Hodnotenie a rozsah vykonania navrhnutých dôkazov je vecou súdu, ktorý jednotlivé dôkazy hodnotí jednotlivo, v ich vzájomnej súvislosti v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov (§ 191 CSP). Pri hodnotení dôkazov je súd viazaný zisteným skutkovým stavom veci a zásada voľného hodnotenia dôkazov je limitovaná požiadavkou nadväznosti medzi skutkovými zisteniami súdu získanými v procese dokazovania, úvahami súdu v procese hodnotenia dôkazov a jeho právnymi závermi (I. ÚS 114/2008).

39. Do práva na spravodlivý proces sa premieta aj zásada voľného hodnotenia dôkazov, ktorá síce nie je výslovne upravená v ústavnom poriadku, ale má svoj ústavnoprávny rozmer, lebo vyplýva z princípu nezávislosti súdov a sudcov (čl. 46 ústavy). Táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu.

40. V danom prípade však sudy nižších inštancií správne a v dostatočnom rozsahu zistili skutkový stav veci nevyhnutný pre posúdenie dôvodnosti podanej žaloby, ako aj sa náležite vysporiadali so zisteným skutkovým stavom, ako aj vec správne právne posúdili. Namietané nevykonanie navrhnutých dôkazov, či nedostatočné zistenie skutkového stavu veci, nemožno preto považovať za opodstatnené.

41. V zmysle judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

42. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

43. Namietané odôvodnenie napadnutého rozhodnutia spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v súlade s náležitosťami vyplývajúci z ustanovenia § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP, je jasné, zrozumiteľné a najmä preskúmateľné. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Z týchto dôvodov uplatnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá prípustnosť dovolania.

44. Vo vzťahu k namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu veci z dôvodov uvedených v ustanoveniach § 421 ods. 1 písm. a), písm. b) CSP, dovolací súd uvádza, že dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré vykonali sudy nižších inštancií, na ktorých je napadnuté rozhodnutie založené (§ 442 CSP), lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a dovolanie ani nie je prostriedkom na prehodnotenie vykonaných dôkazov. Pokiaľ procesná strana nevymedzí v dovolaní právnu otázku, ktorého prípustnosť vyvodzuje z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a), písm. b) CSP spôsobom uvedeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP, uvedený nedostatok bráni jeho vecnému prejednaniu z dôvodu procesnej neprípustnosti podaného dovolania. Samotná polemika žalovanej 1/ s právnym posúdením dôvodnosti uplatneného nároku, požiadavku riadneho vymedzenia dovolacieho dôvodu nespĺňa.

45. Z týchto dôvodov dovolací súd odmietol dovolanie podľa ustanovenia § 447 písm. c) CSP vo vzťahu k dovolacím dôvodom podľa ustanovenia § 420 písm. e), písm. f) CSP, lebo smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Z dôvodu nevymedzenia dovolacích dôvodov spôsobom uvedených v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP, dovolanie odmietol v súlade s ustanovením § 447 písm. f) CSP.

46. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalobcu v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP), ktorému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej 1/ v plnom rozsahu. O

výške náhrady rozhodne súd prvej inštalcie samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia (§ 262 ods. 2 CSP).

47. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0, vo výroku o trovách konania 2 : 1.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.